

İÇİNDEKİLER

I	İslam'da Günah	5
II	Mesih İnancı'nda Günah	20
III	İslam'da Kefaret	27
IV	İslam'da Bağış	33
V	Mesih İnancı'nda Kefaret	42
Özet	53

I

İslam'da Günah

Kuran'da, **günah** anlamına gelen kelimelerin geçtiği bir dizi ayet vardır:

1. Zenb (günah): Kuran, bu sözcüğe 39 ayette yer vermektedir. Fetih Suresi ikinci ayetinde geçen şekilde çok kullanılır: *“Ey Muhammed! Doğrusu sana açık bir zafer sağladık. Allah böylece, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar”* (Fetih 1-2).

2. Fahşa (kötülük, ahlaksızlık): Genellikle zina suçu hakkında kullanılır. Kuran bu suçu, şu ayetle yasaklar: *“...Gizli ve açık kötülüklere yaklaşmayın!..”* (En'âm 151).

3. Vizr (yük): *“Senin gönlünü açmadık mı? Belini büken yükünü senden alıp atmadık mı?”* (İnşirâh 1-3).

Fahru'r-Râzî bu ayetin tefsirinde şöyle der: *“Melek Cebrail, Muhammed'e geldi. Göğsünü yardı ve*

yüregini çıkardı. Onu yıkayıp tüm günahlardan arıttı, ilim ve imanla doldurdu.”

İbnu Hişam, Muhammed b. İshak'tan bildiriyor: Muhammed'in arkadaşlarından birkaç kişi ona sordular:

- “Ey Allah'ın elçisi, bize kendinden söz et.”

- “Sa'd oğullarında emzirildim. Süt kardeşimle birlikte, evimizin bahçesinde hayvan otlatırken, bembeyaz giysilerin içerisinde iki adam yanıma geldi. Ellerinde içi kar dolu, altından bir tas vardı. Beni alıp karnımı yardılar. Kalbimi çıkarıp yardılar. İçinden siyah bir kan pıhtısı çıkarıp attılar. Sonra, kalbimi ve karnımı kar ile yıkadılar. Arkasından biri diğerine, ‘*Onu ümmetinden on kişi ile tart*’ dedi. Onlarla tarttı ve denk geldim. Daha sonra, ‘*Bin kişi ile tart*’ dedi. Beni onlarla da tartı, yine denk geldim. Bunun üzerine, ‘*Bırak onu, Allah'a yemin olsun, ümmeti ile tartsan onlara da denk gelecek*’ dedi.”

4. Dalal (şaşkınlık, sapkınlık): “*Rab’bin şüphesiz sana verecek, sen de hoşnut olacaksın. Seni öksüz bulup da barındırmadı mı? Seni şaşırılmış bulup da doğru yola erdirmemi mi?*” (Duhâ 5-8).

Kelbî bu ayetteki şaşkınlık kelimesini küfr (kâfirlik) ile tefsir eder.

5. Küfr (inkârcılık): “...*İnkârcılığı, yoldan çıkmayı ve başkaldırmayı size iğrenç göstermiştir...*” (Hucurât 7).

Zemahşerî bu ayetin tefsirinde şöyle der: “*Küfür Allah’ı inkâr etmek, yoldan çıkmak ve başkaldırma, söz dinlememek ve inattır.*”

6. Zulm (haksızlık): “*Rab’bin Musa’ya haksızlık eden millete, ‘Firavun’un milletine git’ diye seslenmişti*” (Şuarâ 10).

7. İsm (günah): “*Günahın açığını da, gizlisini de bırakın. Günah işleyenler, yaptıklarının cezasını mutlaka çekeceklerdir*” (En’âm 120).

8. Fücür (Allah’ın buyruğundan çıkma, ahlsızlık): “...*Allah’ın buyruğundan çıkanlar cehennemdedirler. Ceza günü oraya girerler bir daha ayrılmazlar*” (İnfitâr 14-16).

9. Hatîe (günah - yanılma): “*Kim yanılır veya suç işler de, sonra onu bir suçsuzun üzerine atarsa, şüphesiz iftira etmiş, apaçık bir günah yüklenmiş olur*” (Nisâ 112).

Bu ayette günah karşılığı üç sözcük kullanılmıştır: **Yanılma, günah ve iftira** (buhtân). İmam Râzî bunları şöyle ayırır:

A) Yanılma küçük, günah ise büyük suçtur.

B) Yanılma, yalnızca onu yapana dokunur; halbuki, günahın zararları başkalarına da geçer. Zulüm ve öldürmek gibi...

C) Yanılma, ister bilerek, ister bilmeyerek olsun, yapılmaması gereken bir fiildir. Oysa, günah kasıtlı olarak yapılmaz. İftira (buhtân) ise, hiç ilgisi olmadığı halde, kötü bir işi kardeşine yüklemendir. Bilki, iftira sahibi, dünyada şiddetle yerilmiş olup ahirette de o denli şiddetli bir cezaya uğrayacaktır.

10. Şerr (kötülük): *“Kim zerre kadar kötülük yapmışsa, onu görür”* (Zilzâl 8). Ebu Cafer el-Taberî (Yunus b. Abd el-A’la İbnu Vehb, Yahya b. Abdillah, Ebu Abdirrahman el-Hablî ve Abdullah b. Amr b. el Âs kanalı ile) bildiriyor: *“Bu ayet indirildiğinde, o sırada Muhammed’in yanında oturan Ebu Bekir ağladı. Allah elçisi ‘Seni ağlatan nedir?’ diye sordu. Ebu Bekir, ‘Beni bu sure ağlatıyor’ dedi. Bunun üzerine Allah elçisi, ‘Siz Allah’ın sizleri affetmesi için suç ve günah işlemezseniz, Allah, suç ve günah işlemeyen bir millet yaratır da onları affeder’ dedi.”*

11. Seyyie (kötülük): *“Kötülük getirenler yüzü koyun ateşe atılırlar...”* (Neml 90). İbnu Abbas diyor ki: *“Bu ayet inince Müslümanlar çok sıkıldılar. Muhammed’e, ‘Bizde kötülük yapmamış kim var?’*

Karşılık nasıl olacak?’ dediler. Bunun üzerine Muhammed, ‘Allah, itaate on sevap, isyana da bir kötülük muamelesi yapacağım, dedi. Buna göre, kim bir kötülükle cezalandırılırsa, on sevaptan bir azalacak, geriye dokuz sevap kalacak’ diye karşılık verdi.”

12. Sû (fenalık, kötülük): *“Kim fenalık yaparsa cezasını görür, Allah’tan başka ne dost, ne de yardımcı bulur”* (Nisâ 123).

13. Fesâd (bozgunculuk): *“Yeryüzünde bozgunculuk yapmaya, ekin ve nesli yok etmeye çabalayan insanlar vardır...”* (Bakara 205).

14. Fısk (yoldan çıkmak): *“Ey Muhammed, sana apaçık ayetler indirdik; onları yalnızca yoldan çıkmışlar inkâr eder”* (Bakara 99). Tefsirciler, *“Fısk, insanın kendisine Tanrı tarafından çizilmiş sınırı aşmasıdır. Her fâsık (fısk yapan, yoldan çıkan) kâfirdir”* derler.

15. Buhtân (iftira): *“...Bu konuda konuşmamız yakışık almaz; hâşâ, bu büyük bir iftiradır...”* (Nûr 16).

Burada yerimiz dar olduğu için aktaramadığımız, günah anlamına gelen daha birçok kelime var. Ancak, günah hakkında sözümüzü bitirmeden önce, Kuran’ın *“aslî günahı”* bildirdiğini, bunun Adem,

Havva ve soylarının düşmesine neden olduğunu kabul ettiğini de açıklamalıyız. Kuran bu konuya birçok ayette yer vermiştir. Kolayca anlaşılır olması bakımından bu ayetlerin en açığını vermekle yetiniyoruz:

“Biz, ‘Ey Adem! Eşin ve sen cennette kal, orada olandan istediğiniz yerde bol bol yiyin, yalnız şu ağaca yaklaşmayın! Yoksa zalimlerden olursunuz’ dedik. Şeytan oradan ikisinin de ayağını kaydirtti, onları buldukları yerden çıkardı. Onlara, ‘birbirinize düşman olarak inin, yeryüzünde bir müddet yerleşip geçineceksiniz’ dedik. Adem Rabbi’nden emirler aldı; onları yerine getirdi. Rabbi de bunun üzerine tövbesini kabul etti. O tövbeleri daima kabul edendir, merhametli olandır” (Bakara 35-37).

Müslüman bilginler, Adem ile Havva’nın düşmeden önce buldukları yer konusunda anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Ebu Kasım el-Belhî ve Ebu Muslim el-İsfahânî, “cennet yeryüzündeydi” derler ve “indirme”yi de Kuran’da geçen “Mısır’a inin” sözünde olduğu gibi, bir bölgeden diğerine geçmek biçiminde yorumlarlar. Cubbâî ise, “cennet yedinci göktedir, delil ‘oradan inin’ sözüdür” der.

Görüldüğü gibi Kuran, Adem’in günahının, “bahçenin ortasındaki ağaçtan yemesi” olduğu noktasında

Yaratılış kitabının metni ile birleşmektedir. Fakat bilginler ağacın türü üzerinde anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Onların bu konuda, tümü de isnatlarla (rivayet zincirleri) desteklenmiş rivayetleri vardır.

İshak, Abdurrezzak'tan bildiriyor, bize İbnu Uyeyne İbnu'l-Mubarek, Hasan b. Ammâra, Minhâl b. Amr, Saîd b. Cubeyr ve İbnu Abbas'tan iletti: *“Allah'ın Adem ve eşine yasakladığı ağaç başaktı”* dedi.

İbnu Humeyd'den. Bize Seleme b. İshak, bazı Yemenliler, Vehb b. el Munebbih el-Yemânî kanalı ile anlattı. Şöyle diyordu: *“O buğdaydır. Fakat cennetteki inek ciğeri gibi, yağdan daha yumuşak, baldan daha tatlıdır”* dedi.

Rivayete göre Ebu Bekir Allah elçisine ağaç hakkında sorduğunda, *“mübarek buğday başağıdır”* cevabını almış.

İbnu Vakî'den. Abdullah İsrail, Suddî ve İbnu Abbas'tan bildiriyor: *“Üzüm asmasıdır”* dedi.

Mucâhid ve Katâde diyor ki: *“O incir ağacıdır.”*

Rabi b. Enes diyor ki: *“Ağaçtan yiyen kişi yediğini daha sonra dışkı yoluyla çıkarır. Cennette ise böyle bir şey olmaz.”*

Kuran, Adem ve Havva'nın, Şeytan'ın saptırması sonucu ağaçtan yemesi hususunda da Yaratılış ki-

tabı ile birleşir. “...*Şeytan ikisinin de ayağını kaydırdı...*” (Bakara 36). İbnu Cureyc İbnu Abbas’tan aktarıyor: “*İbnu Abbas, ‘ikisinin de ayağını kaydırdı’ ayetini, onları doğru yoldan döndürdü, biçiminde tefsir etti.*”

Adem Kuran’a göre peygamberdir. Peygamberler İslâm öğretisinde hatadan masum olunca, Adem’in günaha düşmesi konusunda bir karışıklık ortaya çıkıyor. İşte tefsirciler bu karışıklıktan kurtulmaya çalışarak, “*Adem,*” demişler, “*bu hatayı yaptığında peygamber değildi, daha sonra peygamber oldu.*” Ancak bu görüş üzerinde tam bir birleşme sağlanamamıştır. Tefsircilerden bir grup, “*Adem başlangıçtan beri peygamberdi, bu hataya bilmeden, unutarak düştü*” demişler ve buna örnek olarak da kendisini, orucunu unutturacak kadar meşgul eden bir işle ilgilenip bu sırada kasıtsız olarak yiyen oruçlu-yu göstermişlerdir. Rivayetlerden birinde, Havva’nın Adem’e şarap içirdiği, bunun sonucu sarhoş olup bu işi sarhoşluğu anında yaptığı anlatılır.

Bilmiyorum, böyle bir tefsir nasıl kabul edilebilir. Çünkü Kuran, “*Adem Rab’binden emirler aldı. Rabbi de tövbesini kabul etti. O tövbeleri daima kabul edendir, merhametli olandır*” diyor (Bakara 37). Tövbe etmek anlamına gelen “*tabe*” fiili, Kut-sal Kitap’ın da bildirdiği üzere, suçu her ne kadar

Havva'ya atsa da, Adem'in bu günahı kendi iradesi ile işlediğini gösterir.

Bir grup bilginin görüşleri Adem'in bu ağaçtan bile bile yediğini vurgular. Ebu Cafer et-Taberi, "*Adem Rabbi'nden emirler aldı...*" ayetini tefsir ederken, Yunus b. Abd el-Ala, Vehb ve İbnu Zeyd'den şu rivayeti bildiriyor: "***Onlara verilen emir şu ayeti söylemeleri: 'Rab'bimiz, kendimize yazık ettik; bizi bağışlamaz, merhamet etmezsen, kaybedenlerden oluruz'***" (Araf 23).

Musa b. Harun anlattı. Bize Amr b. Hammad, "...*Adem Rabbi'nden emirler aldı...*" ayetinin tefsirinde Asbât ve Suddî'den bildirerek anlattı: "*Adem ile Rabbi arasında şu konuşma geçti:*

- *Ey Rab'bim beni elinle yaratmadın mı?*
- *Evet.*
- *Burnuma ruhundan üflemedin mi?*
- *Evet.*
- *Merhametin gazabını geçti, değil mi?*
- *Evet.*
- *Rab'bim! Sen bunu alnıma yazmış mıydın?*
- *Evet.*

- *Rab’bim! Tövbe edip kendimi düzeltsem, beni cennete gönderir misin?*

- *Evet.*

Allah şöyle buyurdu: ‘Sonra Rabbi onu seçti. Bağışladı ve doğru yola iletti.’”

Bir başka rivayet de şöyle: Muhammed b. Beşşar ve Abdurrahman b. Mehdî’den. Sufyan, bize Abdulaziz b. Râfi yoluyla anlattı. Bana Ubeyd b. Umeyr’den işiten kişi anlattı: *“Adem ile Rabbi arasında şu konuşma geçti:*

- *Ey Rab’bim; yaptığım günah, beni yaratmadan önce alnıma yazdığın bir şey miydi, yoksa onu kendimden mi yarattın?*

- *Evet, seni yaratmadan önce takdir ettiğim bir şeydir.*

- *Onu nasıl alnıma yazdıysan, şimdi de beni affet.*

İşte, ‘Adem Rabbi’nden emirler aldı’ ayetinin iniş nedeni budur” dedi.

Ancak, tüm bu tefsirler, mantığın kabul ettiği gerçeği, Adem’in kendi seçimi ile günah işlediği gerçeğini değiştirmez. Fahu’r Râzî de bu görüştedir ve şöyle der: *“Fiiller konusunda tutundukları ayetler*

çoktur. Bunların ilki Adem'in hikâyesidir. Bu hikâyeye yedi yönden dayanırlar.

A) Adem asi idi. Asinin ise iki yönden büyük günah sahibi olması gerekir:

a- 'Allah'a ve elçisine isyan edene cehennem ateşi var' ayeti gereğince cezalandırılmış olması gerekir.

b- Asi (isyan eden), yergi ismi olup büyük günah sahibi hakkında kullanılır.

B) Kuran'da geçen öyküsüne göre, Adem sapmıştır. Sapmışlık ise doğruluğun karşıtıdır.

C) Adem tövbe etmiştir. Tövbe eden kişi ise, günahkâr olup günahından pişmandır. Günahından pişman olan kişi ise, dolaylı olarak günah işlediğini bildirmektedir. Eğer bu bildirisinde yalancı ise, bu kez yalan günahı işlemiş demektir. Yok eğer doğru ise, zaten istenen de budur.

D) O, yasaklanan bir şeyi yapmıştır: 'Sizi o ağaçtan yasaklamamış mıydım?' (Araf 22); 'Bu ağaca yaklaşmayın!' (Bakara 35) ayetleri bunun delilidir. Yasaklanmış bir şeyi yapmak ise günahın ta kendisidir.

E) Adem, '...Yoksa zalimlerden olursunuz...' (Bakara 35) ayeti gereği zalim olmuştur. 'Kendimize zulmettik' (Araf 23) diyerek kendisini tekrar bu sıfatla nitelemiştir. Zalim, 'Allah'ın lâneti zalimleredir'

ayeti gereği lânetlenmiştir. Lâneti hak eden ise, büyük günah sahibidir.

F) Allah'ın bağışlaması olmasa, kaybedenlerden olacağını itiraf etmiştir: 'Bizi bağışlamaz, bize merhamet etmezsen kaybedenlerden oluruz' (Araf 23). Bu da büyük günah sahibi olmasını gerektirir.

G) Adem, Şeytan'ın fışıldaması ve ayağını kaydırması sonucu, yani ona uyması nedeniyle cennetten çıkarılmıştır. Bu da büyük günah sahibi olduğunu gösterir."

İslam bilginleri arasında Şeytan'ın cennete nasıl girdiği ve Adem'i suça nasıl azmettirdiği de anlaşmazlık konusu olmuştur.

Kassâs Vebh. b. Münebbih, Suddî ve İbnu Abbas'tan bildiriyor: "Şeytan cennete girmek istediğinde bekçiler buna engel oldular. Bunun üzerine kendisini hayvanların tümüne sunan, fakat hiçbiri tarafından kabul edilmeyen, hayvanların en güzeli dört ayaklı yılan geldi. Yılan, Şeytan'ı yutarak onu cennete soktu. Yılan cennete girer girmez, Şeytan çıkıp ortalığı ayartmaya başladı. Bu yüzden yılan lânetlendi, ayakları düştü, karnı üzerinde yürümeye başladı, rızık topraktan kılındı ve Adem oğullarına düşman oldu."

Taberî'nin Cami'ul Beyân adlı tefsirinde Hasan b. Yahya ve Abdurrâzık'tan aktarılan şöyle bir rivayet vardır: *"Allah, Adem ve soyunu cennete yerleştirdiğinde, ağacı ona yasakladı. O, dalları iç içe girmiş ağaçtı. Meleklerin, sonsuz yaşam için yedikleri bir meyvesi vardı. İşte, Allah'ın Adem ve eşine yemelerini yasakladığı meyve bu idi. İblis onları ayartmak isteyince yılanın karnına girdi. Yılan, dört ayaklı ve hayvanların en güzeli idi. Allah'ın Adem ve Havva'ya yasakladığı ağaçtan bir meyve alıp Havva'ya getirdi ve ona 'Şu ağaca bak! Ne tatlı kokusu, tadı, ne güzel rengi var!' dedi. Havva meyveden yedi, sonra da Adem'e götürüp, 'şu ağaca bak!' dedi. Adem de meyveden yedi ve hemen arkasından ayıp yerleri göründü. Adem ağacın içine girdi. Rabbi Adem'e, 'Adem! neredesin?'* dedi.

Adem, 'buradayım' cevabını verdi. Rab, 'Çıkmayacak mısın?' dedi. Adem, 'Senden utanıyorum' dedi. Bunun üzerine Rab şöyle buyurdu: 'Yaratıldığın yeryüzü lânetli olsun, meyvesi dikene dönüşsün.'

Ne cennette, ne de yeryüzünde muz ve hurmadan daha güzeli, daha tatlısı yoktu. Allah devamla şöyle buyurdu: 'Havva! Kulumu sen aldattın. Bu yüzden büyük zorlukla hamile kalacaksın. Karnındakini doğurmak istediğinde defalarca ölümle burun buruna geleceksin.' Yılana seslenerek, 'Lânetlenmiş olan

Şeytan senin içine girip kulumu ayarttı. Öyle bir lânete uğradın ki, ayakların karnına dönüştü. Topraktan başka rızkın olmayacak. Sen Adem oğullarının düşmanısın, onlar da senin. Onlardan birine rastlarsan topuğunu yakalayacaksın, onlar ise senin başını ezecek' dedi."

Kelâm bilginlerinden bazıları, "Adem ve Havva" diyorlar, "cennetin kapısına giderlerdi. İblis de kapının yakınında olur, onları ayartırdı."

Yine de elimizde, Adem'in günahlı oluşu sorununa kesinlik getiren bir Kuran ayeti bulunmamaktadır:

"...Şeytan onun aklını karıştırıp, 'Ey Adem! Sana sonsuzluk ağacını ve çökmeyecek bir saltanatı göstereyim mi?' dedi. Bunun üzerine ikisi de o ağacın meyvesinden yediler. Birden ayıp yerleri görünürdü. Cennet yapraklarıyla örtünmeye koyuldular. Adem Rabbi'ne baş kaldırdı ve saptı" (Tâ-Hâ 120-121).

Fahru'r-Râzî, "yolunu şaşırdı" anlamına gelen GAWÂ fiilinin ismi olan GAWAYE sözcüğünü tefsir ederken, "GAWÂYE ve DALÂLET (sapmak) eş anlamlı kelimelerdir. Sapmak, doğru yola ermenin karşıtıdır ve günah da buna benzer. Fısk ile haşır neşir olandan başkasına bu ad verilmez" der.

Ebu Umama el-Bâhilî de şöyle diyor: “*Adem’in başına gelenler gariptir. Şöyle ki; Allah, ‘...sakın seni cennetten çıkarmasın, yoksa bedbaht olursun... Orada ne susarsın ne de güneşin sıcağında kalırsın’ diyerek Adem’i sürekli, rahata ve düzenli bir yaşama teşvik etmiş, İblis de, ‘sana sonsuzluk ağacını göstereyim mi?’ diyerek aynı ayartmada bulunmuştur. Bir farkla ki, Allah teşviki ağaçtan sakınmaya özendirirken, Şeytan, ağacın meyvelerinden yemeye özendirmiştir.*

Allah efendisi, Rabbi ve yardımcısıyken ve olgun bir akla sahip olmasına karşın Adem, nasıl kendisine karşı amansız düşmanlığını bildiği İblis’in sözünü kabul edip Allah’ın sözünden yüz çevirdi?”

Tefsirciler, gerçekte, Adem’in günahını gizlemekten âcizdirler; çünkü, “*Adem Rabbi’ne başkaldırdı ve saptı*” diyen Kuran’dır. Tefsirciler Kuran ayetlerine dayanarak isyanın günah, âsi isminin ancak büyük günah sahibi kişiye verilebileceği; büyük günah sahibi kişinin ise, “*ceza göreceği bir fiili yapan kişi*” olduğu hususunda birleşmişlerdir.

II

Mesih İnancı'nda Günah

Günah, kalbini araştıran, atalarının geçmişine bakan her insanın kabul ettiği bir gerçektir. Tanrısal duyuların ışığından mahrum olanlar bile günahlarını hissetmekte, eksikliklerini, manevî olarak yükledikleri görevleri yerine getirmekten âciz olduklarını itiraf etmektedirler.

Günah, insanların büyük bir bölümünün sandığı gibi yalnızca açık bir kötülük değil; aynı zamanda yaratıcımız ve tek hedefimiz Allah'tan sapmaktır. Bu sapma, yalnızca kötülüğe yönelmekle değil; doğruluktan sapmakla da gerçekleşir.

Tecrübeyle öğrenilmiştir ki, sıradan bir kişi, günahın gücünü, insanlardaki etkisini Kutsal Yasa'nın yetiştirip Mesih'e götürdüğü inançlı bir kişi gibi kavrayamaz. O inançlı ki, Mesih'in uzattığı kayrayı (nimet, lütuf) kabul etmiş, böylece günahın gerçek yüzünü, insanı kötülüğe çekmedeki etkisini öğren-

miş; buna bağı olarak da, kutsal kayranın yardımına, aklanması için gerekli kurtulmalık kanına olan ihtiyacını hissetmiştir.

Günah, genel anlamda, Allah'ın Yasası'nı çiğnemek, tanımamak, yani Yasa'ya itaat etmemektir (bk. 1. Yuhanna 3:4). Günah -onu işleyen kişinin özü ne olursa olsun- suçtur.

Günahın dünyaya girişi

“Günah, bir insan yoluyla, ölüm de günah yoluyla dünyaya girdi. Böylece ölüm bütün insanlara yayıldı. Çünkü hepsi günah işledi” (Romalıları 5:12). Elçinin sözü şu anlama geliyor: Tüm insanların günahkâr olmasının nedeni, insanlığın atası Adem'dir. Pavlus, *“bir insan yoluyla”* derken, Yaratılış 5:2'de bildirildiği gibi, Adem ve Havva'yı tek bir fert saydı. Elçi, ne yılanın denemesinden söz etti, ne de önce isyan edenin Havva olduğunu anlattı. Amacı, Adem'in işlediği bu suçla soyunun temsilcisi olduğunu göstermekti.

Bazı düşünürler, *“İnsan, temiz olarak doğar; ancak bozuk bir çevrede yaşarsa, bundan etkilenir ve kötülük içine nüfuz eder. Bozuk çevre, günahın büyümesini sağlayabilir. İnsan, içinde bir takım dürtüler ol-*

duğu halde doğmaktadır, kötü eğilimleri de beraberinde taşımaktadır” derler.

Günah irsîdir

Tecrübe göstermiştir ki, canlı bir varlığın kendisinden farklı bir şey dünyaya getirmesi imkânsızdır. Öküzün buzağı doğurması mümkün değildir. Mesih, *“Dikenden üzüm toplamazlar”* diyor. Bu yasa insan için de geçerlidir. İnsan soyunun kendisinden kaynaklandığı Adem, isyanı ile doğruluk yaşamını yitirmiş, ceza olarak da günahından ötürü, paklık cennetinden yeryüzüne kovulmuştur. Adem’in yeryüzündeki soyu da, doğal olarak, kovulmuş, mirası olan cenneti elinden yitirmişti. Kutsal Kitap, Davut’un ağzından bu gerçeği kabul eder: *“İşte, ben fesat içinde doğdum. Anam günah içinde bana gebe kaldı”* (Mezmurlar 51:5). Pavlus da şöyle diyor: *“Anlayan kimse yok, Tanrı’yı arayan kimse yok. Hepsi yoldan saptılar, birlikte yararsız oldular, iyilik eden yok, bir kişi bile yoktur”* (Romalılar 3:11-12).

Augustin, Kutsal Kitap’ın Adem’in düşüşü ve günahın irsî oluşu hakkındaki öğretisini şöyle açıklar:

“Allah, insanı aslında bilgi, doğruluk ve kutsallık bakımından kendi biçiminde, özgür ve ölümsüz ola-

rak yarattı. Ona iyiliği ve kötülüğü seçebilme, manevî doğasını ortaya koyma gücü yanında tüm yaratıklar üzerinde de yetki verdi.

Adem, İblis tarafından denendiği sırada kendi seçimi ile günah işleyince yaratıldığı doğadan düşmüştür. Bunun sonucu kutsal biçimini yitirmiş, tüm doğası bozulmuş, ruhsal iyiliğe ilgisiz ve karşı, bedensel ölüme mahkûm, hem bu yaşamın, hem de sonsuz ölümün tüm kötülüklerine maruz kalacak ruhsal bir ölüye dönüşmüştür.

Adem'in isyanı sonucu karşılaştığı durumun aynısı olan bugün insanlığın başına gelenler tek bir yolla açıklanabilir: Adem ve soyu arasındaki temsîlî birlik. İnsanoğlu, manevî yönden bozuktur. Allah'ın özünden yoksun olup yargı içinde doğmaktadır. Bu irsî öz bozukluğu, gerçekte günahın doğasındandır. Ancak fiilî günah değildir.

*Adem'in günaha düşüşü sonucu gerçekleşen insan doğasındaki bozulma ve öz doğruluğun yitirilmesi Adem'in ilk günahının cezasıdır. **Yeniden doğum** için yapılan çağrı Kutsal Ruh'un olağanüstü işidir. İnsan burada yapıcı (aktif) değil, edilgendir. İş kesinlikle Allah'ın iradesine bağlıdır. O halde kurtuluş yalnızca Tanrısal kayranın (lütuf) eseridir.”*

Günahın insana etkisi

İngiliz bilgini Huxley şöyle der: “*Bilmiyorum, acaba hangi çalışma, insanlığın gelişimi üzerinde yapılmış incelemeden daha karamsar bir sonuç taşıyabilir? Tarihin karanlığında görünen şu ki, insan, içindeki korkunç bir güçle kendisine egemen olmuş bir unsura boyun eğmektedir... O, kendisini yokluğa götüren dürtülerin elinde, kör ve zayıf bir av, aklı yapısını çekilmez bir tasa haline getiren bitmez tükenmez vehimlerin kurbanıdır. Binlerce yıldan beri o yine o, hiç değişmedi. Savaşır, işkence eder, ama bir yandan da kurbanlarına ağlayıp kabirlerini yapar.*”

Bu gerçeği görmek için tarih boyunca uzanan açık ve net tanıklıklara gerek var mı? İnsanın, günah yasasının içinde oturduğunu bilmesi için nefsinin derinliklerine bakması, eğilimlerini kontrol etmesi gerekmez mi?

Her insanda aynı gerçeği görmek için insan yığınlarına şöyle bir bakmanız kâfidir. “... **Bozuldular, işrenç işler ettiler...**” (Mezmurlar 14:1). Düşüşünden önce Adem’de bulunan Allah’ın öz benzerliğini herkes yitirdi. “**Hepimiz koyunlar gibi yolu şaşırdık; her birimiz kendi yoluna döndü...**” (Yeşaya 53:6).

Evet, günahın her kişinin yaşamında bulunduğunu bilmeyen yoktur. Çünkü, insan doğasının bozukluğu hissedilecek kadar açıktır. İnsan, tövbe etmekle bile manevî yasayı kendiliğinden koruyamıyor. Kutsal Ruh'un yardımı olmaksızın, bu tövbe bozguna uğramakla yüz yüzedir. Bu da, düşmeden önce Adem'de var olan öz doğruluğun, kişide bulunmadığını gösterir.

İnsanın, doğruluk doğasını yitirip bozukluk (fesat) doğasını aldığına ilişkin kesin kanıtı bulmak için nesiller boyunca günahın tarihine şöyle bir göz atmak yetecektir. İrsî bozukluk doğası, ilk defa, Kain'in, kardeşi Habil'i öldürmesiyle ortaya çıktı. Kain kardeşi Habil'i neden öldürdü? Kötü olduğundan dolayı değil mi? Birbirimize niçin düşman oluruz? Kötülük doğası içimizde kök saldığından değil mi? Ulusların savaşması yine bireylerin kötülüğünden değil mi?

Günahın ücreti

Allah, Adem'e şöyle dedi: ***“Fakat iyilik ve kötülüğü bilme ağacından yemeyeceksin; çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün”*** (Yaratılış 2:17). ***“Suç işleyen can; ölecek olan odur”*** (Hezekiel 18:20). ***“Çünkü günahın ücreti ölümdür...”*** (Romalı-lar 6:23). Adem ve Havva Allah'tan koptukları an,

ruhsal olarak öldüler. Allah ile aralarında bulunan kutsal paydaşlığı yitirdiler. Günün serinliğinde bahçede gezmekte olan Allah'ın huzuruna çıkma arzusunu kaybettiler. Bahçenin ağaçları arasına gizlendiler. **“Derken günün serinliğinde bahçede yürüyen RAB Tanrı'nın sesini duydular. O'ndan kaçıp ağaçların arasında gizlendiler”** (Yaratılış 3:8).

Kişinin, isyanının cezasını gözünün önünde görmesi gerçekten ürkütücüdür. Ama bu ilk aile acaba tüm ayrıcalıklarını yitirdi mi? İnsanın günah nedeniyle yitirdiği cennete dönme umudu yok mu oldu? Sonsuza dek paklıktan yoksun mu kalacak? Asla! Çünkü, **Allah sevgidir, sevgi O'nun özüdür.** O'nun katında sınırsız bağış vardır. Yüreğindeki sevgi, insanın bu bedbahtlığı karşısında hareketlendi, suçlunun sonsuz yokluğa gitmesine dayanamadı ve Rab Tanrı baştan beri kendi katında olan Söz İsa Mesih'in şahsında kurtarıcı görevini aldı. Tanrısal sevginin yaptığı ilk iş, Adem ve Havva'nın çıplaklıklarını örtmek oldu. **“Rab Allah, Adem ve karısı için deriden kaftan yaptı ve onlara giydirdi”** (Yaratılış 3:21). Tanrı böylece Kurtulmalık antlaşmasını gerçekleştirdi

III

İslam'da Kefaret

Kefaret konusunda Kuran'da 14 ayet vardır. Bunların ilki: ***“Sadakaları açıkça verirsiniz, ne güzel! Eğer onları, yoksullara gizlice verirsiniz, bu sizin için daha iyidir. Allah da bu sebeple sizin günahlarınızı örter”*** (Bakara 271).

Bilginler, yok etmek anlamına gelen *“tekfir”* fiilini, kapatmak, örtmek şeklinde tefsir etmektedirler. Bu tefsir, Tevrat düşüncesine de yakındır. Gerçekten de, kişisel ameller İslâm'da Yahudilikte olduğu gibi günahları silmede önemli rol oynar. Amellerin başı olan namaz hakkında şöyle denir: ***“Gündüzün iki ucunda ve gecenin gündüze yakın zamanlarında namaz kıl...”*** (Hûd 114).

Tirmizî, Ebu'l-Yusr'dan aktarıyor: *“Bana, hurma satın almak isteyen bir kadın geldi. Eğildim ve onu öptüm. Sonra gidip Muhammed'e bunu haber verdim. ‘Gündüzün iki ucunda ve gecenin gündüze ya-*

kın zamanlarında namaz kıl. Doğrusu iyilikler kötülükleri giderir' dedi. Bunun üzerine ashabı (arkadaşları), 'Ey Allah'ın elçisi, bu söylediğin, yalnız bu adam için mi, yoksa tüm insanlar için mi geçerli?' diye sordular. Muhammed, 'bütün insanlar için' dedi."

Muslim, Abdullah'tan rivayet ediyor: *"Bir adam peygambere gelip, 'Ey Allah'ın elçisi, ben, şehrin en uzak kesiminde bir kadınla oynaştım. Onunla cinsel ilişkiye girmedim ama benim aktı. İşte karşıdayım, hakkımda dilediğin hükmü ver' dedi. Ömer, 'kendini örtmüş (günahtan korumuş) olsan, Allah da seni örterdi' dedi. Allah elçisi hiçbir karşılık vermedi. Adam kalkıp gitti. Peygamber onu yanına çağırıldı ve bu ayeti okudu. 'Gündüzün iki ucunda ve gecenin gündüze yakın zamanlarında namaz kıl.'"*

Muslim, Ebu Bekir'den rivayet ediyor: ***"Her kim bir günah işler, sonra kalkar, güzelce temizlenir, namaz kılar, ardından da af dilerse, Allah onu mutlaka affeder' dedi ve şu ayeti okudu: '...Günahları Allah'tan başka bağışlayan kim vardır? Onlar yaptıklarında, bile bile direnmezler'"*** (Âl-i İmran 135).

Amellerin kefarete olan etkisini göstermede şu ayetten daha açığı yoktur: ***"Gerçek tartı kıyamet gü-***

nündedir. Tartıları ağır gelenler; işte onlar kurtulanlardır. Tartıları hafif gelenler, ayetlerimize yaptıkları haksızlıklardan ötürü kendilerini mahvetmiş olanlardır” (Araf 8,9).

İmam Râzi **amellerin tartımı** konusunu açıklarken, “*bu konuda iki görüş vardır”* diyor:

A) “*Hadiste, Allah’ın kıyamet günü kulların iyi ya da kötü amellerinin tartılacağı bir dili, iki kefesi olan bir terazi koyacağı bildirilir. İbnu Abbas’tan aktarılan hadis, ‘mümin olanın ameli en güzel biçimde getirilir ve terazinin kefesine konur. İyilikleri kötülüklerinden ağır gelir’ diyor. Amellerin nasıl tartılacağına değişik görüşler vardır. Bunlardan birine göre müminin amelleri, güzel bir biçimde, kâfirin amelleri de çirkin bir biçimde resmedilir. Tartım buna göre yapılır. Bir diğer görüşe göre tartı işlemi kulların amellerinin yazılı olduğu sahifelere göre yapılır.”*

B) “*Mucahid, Dahhâk ve A’maş’tan rivayet edilmiştir: Teraziden kasıt adalet ve hükümdür. Muhammed’e ‘Tartılacak olan nedir?’ diye sorulduğunda, Muhammed, ‘Sahifeler’ dedi.”*

Terazinin dil uzunluğu, kefelerinin genişliği hakkında elimizde şaşırtıcı bir rivayet var: “*Abdullah b. Selam, ‘Yer ve gök, onun kefelerinden birine konsa*

alırdı. Cebrail onun diline bakarak amudunu tutmaktadır' diyor."

Tartı işleminin nasıl olacağı konusunda bir başka rivayet de Abdullah b. Ömer'den geliyor: *"Allah elçisi şöyle dedi: Bir kişi kıyamet günü teraziye getirilir. O kişiye doksan dokuz sicil verilir. Bu sicillerde onun günahları ve suçları vardır. Bunlar terazinin kefesine konulur. Sonra ona karınca büyüklüğünde bir kağıt parçası verilir. Bu kağıt parçasında, 'Allah'tan başka ilâh yoktur, Muhammed O'nun elçisidir' yazılıdır. Bu kağıt parçası da terazinin diğer kefesine konulur ve kötülüklerinden ağır basar."*

Tek değil, birden fazla teraziye işaret eden Kuran ayeti de vardır: ***"Kıyamet günü adalet terazileri kurarız; hiçbir kimse hiçbir haksızlığa uğratılamaz. Hardal tanesi kadar bile olsa yapıları ortaya koyarız. Hesap gören olarak biz yeteriz"*** (Enbiyâ 47).

Tefsirciler, *"kalplerin amelleri için ayrı, organların (cevârih) amelleri için de ayrı terazi olması ihtimali uzak değildir"* derler. Fâhru'r-Râzi, yaygın bir rivayet aktarır: *"Davud, Rabbi'nden kendisine teraziyi göstermesini ister. Gördüğü zaman bayılır. Ayıldığında, 'Ey Allah'ım! Onun kefesini kim iyilikle doldurabilir' der. Allah da, 'Ey Davud! Ben kulum-*

dan hoşnut olursam, onu ürün (semere) ile doldururum' der."

Bilal b. Yahya ve Huzeyfe'den rivayet edilmiştir: *"Kıyamet günü terazilere bakacak olan Cebrail'dir. Allah, 'Ey Cebrail! Onları tart' der. Bunun üzerine mazluma geri verilir. Eğer (mazlumun) iyiliği yoksa başkasının kötülükleri de ona yüklenir. Böylece adam üzerinde dağ gibi yükle çıkar."*

Ebu Cafer'in Muhammed'ten bildirdiğine göre, terazide güzel ahlaktan daha ağır gelen hiçbir şey yoktur.

Muhammed b. Sa'd'ın İbnu Abbas'tan aktardığı şu haberle, tefsiri özetleyebiliriz: *"İyilikleri kötülüklerini kuşatanın terazisi ağır, kötülükleri iyiliklerini kuşatanın terazisi hafif gelir. Onun varacağı yer cehennemdir."*

Tanrı korkusu günahları siler

"Ey inananlar! Allah'tan sakınırsanız, O size iyiyi kötüden ayırt edecek bir anlayış verir, kötülüklerinizi örter, sizi bağışlar. Allah, bol nimet sahibidir" (Enfâl 29).

Görüldüğü üzere, Tanrı korkusuna ödül olarak üç ayrıcalık verilmektedir:

- A) Size iyiyi kötüden ayırt etme anlayışı verecek.**
- B) Kötülüklerinizi, yaptığınız bütün kötülükleri silecek.**
- C) Sizi affedecek.**

IV

İslam'da Bağış

Kuran ayetlerini incelediğimiz zaman, kefaretle bağış (gufran) arasında bir fark olduğunu görürüz. Tefsirciler aynı şeyi tekrar söylememek için, “*Kefaret, kötülüklerin dünyada silinmesi, bağış ise kıyamet günü yok edilmesidir*” demişlerdir.

Ameller ve bağış

İslâm, günahların affının iyi amellere dayandığını bildirir: “*...İyilik yaparak kötülüğü ortadan kaldırırlar. İşte onlara bu dünyanın iyi sonucu, gelecekleri Adn cennetleri vardır*” (Ra’d 22-23).

Hız. Muhammed’ten aktarılıyor: Muaz b. Cebel’e “*Kötülük yaptığın zaman, onu silecek bir iyilik yap*” dedi.

Hasan kanalıyla bildiriliyor: “*Onlar mahrum edildikleri zaman verirler, zulme uğradıklarında affederler.*”

Zeccâc diyor ki: “Allah eğer, yanı sıra iyi ameller olmazsa, soyun fayda vermeyeceğini bildirmiştir.”

Vahidî, Buharî ve İbnu Abbas’tan aktarıyor: “Allah, itaat eden kişiye sevap olarak cennette ailesinin varoluşuyla sevinmesini sağladı. Bu da gösteriyor ki, onlar (ana baba) cennete, itaat eden kişi onurlandırılınsın diye girerler. Cennete iyi amelleri ile girmiş olsalar, itaat eden kişi için ortada bir üstünlük olmazdı. Çünkü, iyi iş yapan herkes cennete girer.”

Oruç ve bağış

“...Oruç tutan erkekler ve kadınlar... Allah, onlara büyük ecir hazırlamıştır” (Ahzâb 35). Kuran’da, iki ay süreyle oruç tutmanın öldürme günahının bağışlanmasını sağlayacağı bildirilir: **“Bir mümini yanlışlıkla öldürenin bir mümin köleyi azat etmesi, öldürenin ailesi bağışlamadıkça ona diyet ödemesi gerekir. Eğer o mümin, size düşman bir topluluktan ise mümin bir köleyi azat etmek gerekir. Bulamayana, Allah tarafından tövbesinin kabulü için art arda iki ay oruç tutmak gerekir. Allah bilendir, hâkimdir”** (Nisâ 92).

Bu ayetin iniş nedeniyle ilgili olarak şu rivayeti anlatırlar: Urve b. Zubejr’den. “Huzeyfe b. el-Ye-

man Uhud günü Allah elçisi ile birlikteydi. Müslümanlar yanlışlıkla babası Yeman'ı da kâfirlerden sanıp öldürdüler. Huzeyfe, 'O benim babam' diyor-du ama, sözünü ancak adamı öldürdükten sonra anladılar. Huzeyfe bunun üzerine, 'Allah sizi affetsin. O en merhametli olandır' dedi. Allah elçisi bunu duyunca Huzeyfe'nin yanındaki değeri arttı ve bu ayet indi."

Bir başka rivayete göre ise bu ayet, Ebu'd-Derdâ hakkında indi: *"Bir birliğin başındaydı. İhtiyacından dolayı bir topluluğun yanına saptı. İçlerinde, koyunları olan bir adamla karşılaştı. Kılıcıyla adamın üzerine saldırdı. Adam 'lâ ilâhe illa'l-lâh' dedi. Buna rağmen onu öldürdü ve koyunlarını da yanına kattı. Sonra içinde bir sıkıntı hissetti ve başından geçeni Allah elçisine anlattı. Allah elçisi, şehadet getirmesine rağmen adamı neden öldürdüğünü sordu. Ebu'd-Derdâ, 'diliyle şehadet etti ama kalben inanmıyordu' cevabını verdi. Bunun üzerine Allah elçisi, 'kalbini mi yardım?' dedi."*

Kuran'da üç günlük orucun da yalan yemin günahının bağışlanmasını sağladığı bildirilir: ***"Allah size rast gele yeminlerimizden dolayı değil, bile bile ettiğiniz yeminlerden ötürü hesap sorar. Yeminin kefareti, ailenize yedirdiğinizin ortalamasından, on düşkünün yedirmek yahut giydirmek ya da bir***

köle azat etmektir. Bulamayan, üç gün oruç tutmalıdır; yeminlerinizin kefareti budur. Yemin ettiğinizde yeminlerinizi tutun. Şükredesiniz diye Allah size böylece ayetlerini açıklıyor” (Maide 89).

Fahru’r-Râzi bu ayetin iniş nedeni ile ilgili olarak şunları söyler: *“Sahabeden bir topluluk yiyecekleri, giyecekleri haram edip ruhbanlığı tercih ettiler ve buna ant içtiler. Allah onları bunu yapmaktan yasaklayınca, ‘Ey Allah’ın elçisi, bu yeminlerimizi ne yapalım?’ dediler. Arkasından bu ayet indi.”*

Hac ve bağış

“Safa ve Merve Allah’ın nişanelerindedir. Kim Kâbe’yi hac eder veya umre yaparsa, bu ikisini de tavaf etmesinde sakınca yoktur. Kim gönülden iyilik yaparsa, karşılığını görür. Allah, şükrün karşılığını verendir ve bilendir” (Bakara 158). İbnu Abbas diyor ki: *“Safa ve Merve’nin üstünde birer put vardı. Cahiliye Arapları bu ikisini tavaf eder, onlara ellerini, yüzlerini sürerlerdi. İslâm gelince Müslümanlar, bu iki put nedeniyle Safa ve Merve’yi tavaf etmek istemediler. Sonra bu ayet indi.”*

Bir sakınca yoktur anlamına gelen *“lâ cunâha”* sözü, günah yoktur (*“lâ isme”*) anlamına gelir. Kim isteyerek hac ederse, Allah onu bağış ile destekler.

Zekât ve bağış

“Namazını dosdoğru kılıp zekâtı verenlere Rab katında ecir vardır. Onlara korku yoktur. Üzülmezler de” (Bakara 277).

İbnu Abbas “...korku yoktur...” ifadesini açıklarken, “yani kıyamet günü kendilerini karşılayacak olan şeylerden korkmazlar. Diğer mutlu kişilerin sahip olduğu nimetlere de üzülmezler” diyor.

Asamm şöyle diyor: “O günün azabından korkmazlar, diğer mutlu kişilerin sahip olduğu üstün nimetlere de üzülmezler; çünkü, ahirette rekabet yoktur.”

Allah yolunda cihat ve bağış

“...Hicret edenler ve Allah yolunda cihat edenler Allah’ın rahmetini umarlar. Allah bağışlar ve merhamet eder” (Bakara 218).

“Rivayet edildiğine göre Abdullah b. Cahş Muhammed’e, ‘Ey Allah’ın elçisi, diyelim ki, yaptıklarımıza ceza yok; acaba ecir veya sevap da umabilir miyiz?’ diye sordu. Bunun üzerine bu ayet indi, zira Abdullah b. Cahş hem muhacir (Muhammed’le Mekke’den Medine’ye göçeden kişi), hem de mücahitti.”

Kuran ve bağış

“Kuran okunduğu zaman ona kulak verin. Dinleyin ki, merhamet olunaszınz” (Araf 204).

Tefsirciler, *“bu ayet inmeden önce Kuran’ın rahmet olduğunu Allah bildirmişti”* diyorlar.

Bir hadiste, Muhammed ile Ebu Zerri’l-Gıfarî arasında geçen şöyle bir konuşmadan söz edilir:

- “Ey Allah’ın elçisi, ben Kuran’ı öğrenememekten, onunla amel edememekten korkuyorum.”

- “Korkma, Ebu Zerr, zira, Allah Kuran’ın yerleştiği kalbe azap çekirtmez.”

Enes b. Malik’ten bildiriliyor: *“Allah elçisi bana şöyle dedi: Kuran, onu dinleyenden dünya belâsını, okuyanından ise ahiret belâsını savuşturur.”*

İbnu Mes’ut’tan: Allah elçisi *“Kim”* dedi, *“belleyip ezberleyene kadar Kuran okursa, Allah onu cennete sokar, aile fertlerinden cehenneme girmeleri vâcip (gerekli) olmuş on kişi hakkında da şefaatchi kılar.”*

Kelime-i şehadet ve barış

Ebu Hureyre diyor ki: “Ebu Zerri’l Gıfarî, Muhammed’e sordu.

- Ey Allah’ın elçisi, Müslüman nasıl kurtulur?

Muhammed cevap olarak şöyle dedi:

- ‘Allah’tan başka İlâh olmadığına, Muhammed’in de O’nun elçisi olduğuna tanıklık ediyorum diyerek.’”

Allah’ın iradesi ve bağış

“Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah’ındır. O dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder...”
(Al-i İmran 129).

Fahru’r-Râzi, bu ayetin tefsirinde şunları söyler: “Yandaşlarımız, Allah’ın ilâhlığı gereği tüm kâfirleri, sapıkları cennete; tüm doğruları ve kendisine yakınları da cehenneme sokabileceğine, böyle yaptığı için de kendisine karşı çıkılamayacağına dair bu ayeti delil gösterirler.”

Râzi, bu düşünceye itiraz etmiyor, hatta destekliyor: “Ayetin bu anlamı verdiği açıktır. Akıl da bunu destekler. Çünkü, kulun işi iradeye bağlıdır. Bu irade, Allah tarafından yaratılmıştır. Allah’ın yarattığı böyle bir irade itaat eder, ama başka türden bir irade yaratırsa, isyan eder. O halde, kulun itaati de, isyanı da Allah’tandır. Allah’ın fiili ise ona hiçbir şey dayatmaz. Ne itaat sevap, ne de isyan ceza gerektirir. Her şey ilâhlığı ve gücü gereği Allah’tandır.”

Bu düşünce, bağış için kefarete kurbanını gerekli kılan Kutsal Kitap öğretisiyle çelişmektedir. Bu gereklilik baştan beri biliniyordu. Kutsal Kitap'ı bir uçtan bir uca geçen, kan damlayan kırmızı bir çizgi daha ilk anda fark edilir: **“...Kan dökülmeksizin bağışlama olmaz”** (İbraniler 9:22).

Gerçek şu ki, adaleti ve hakkı pahasına bir insanın suçunu bağışlamak, *“Adil”* olan Allah'ın iradesine yakışmaz. Çünkü O, *“suç işleyen can; ölecek olan odur”* diyor. Suçlu bir insanı bağışlayacağı zaman, bağış için bir neden, adaletini doyuracak bir çare, oğlaklar, buzağılar ve koyunlar kurban edilirdi. Allah bu kurbanları, Mesih'in kurbanını gösterdiği için kabul ediyordu. Mesih bu kurbanını kayra (lütuf) çağında sunmuş, böylece Kutsal Adalet sonsuza dek sağlanmıştı. **“Kayra ve Gerçek bulundu. Doğruluk Esenlikle öpüştü”** (Mezmurlar 85:10).

İslâm'da affedilmeyen günahlar

1. Allah'a Ortak Koşmak: **“Allah, kendisine ortak koşulmasını affetmez. Bunun dışındaki günahları affeder”** (Nisâ 116).

Bu ayetin tefsirinde, ‘Allah'a ortak koşan kişi Allah'ın merhametinden kesinlikle mahrumdur. Çünkü şirk, çok büyük bir sapıklıktır’ derler. Bazılarına gö-

re, meleklerle tapınıp onlara, Allah'ın kızları, diyenler hakkında inmiştir. Râzi, “Allah’a inanmayanlar, meleklerle dişi derler” diyor.

Başka tefsirciler, ayetin putlara tapan bir millet hakkında indiğini, bu putların her birinde kendileriyle konuşan şeytanlar olduğunu söylüyorlar.

2. İmanlıyı Öldürmek: “*Kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde temelli kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, lânetlemiş ve büyük azap hazırlamıştır*” (Nisâ 93).

Ebu Hanîfe, “kasıt öldürme için kefarete olmaz” görüşündedir.. İbnu Abbas, “kastan adam öldürme suçu işleyenin tövbesi kabul edilmez” diyor.

3. Dinden Dönme (irtidat): “*İnandıktan sonra inkâr edip inkârda aşırı gidenler var ya, onların tövbeleri kabul edilmeyecektir...*” (Al-i İmran 90).

Ayetin tefsirinde şunları söylüyorlar: Mürted (dinden dönen kişi) inkârda aşırı giden ya da ısrar eden kişidir. Bazen küfrüne küfür ekleyerek bu aşırılıkta bulunur.

Kaffâl ve İbnu'l-Enbârî, “kim bu tövbesinden sonra tekrar inkâr ederse birinci tövbesi sanki hiç yapılmamış gibi olur” diyorlar.

V

Mesih İnanıcı'nda Kefaret

“Kefaret” örtmek, kapatmak anlamına gelen bir sözcük olup Mesih İnanıcı'nda, Mesih'in insanlığı Kutusal Yasa'nın lânetinden kurtarıp Allah ile barışı sağlamak için gerçekleştirdiği işi anlatır. Elçi, bu konuda şöyle diyor: **“Nitekim, Mesih de bizleri Tanrı'ya ulaştırmak amacıyla, doğru kişi olarak doğru olmayanlar uğruna, günahlar için kurban olarak ilk ve son kez öldü...”** (1. Petrus 3:18).

Mesih'in kefaretinin değeri, Allah'ın özüne sahip Oğlu olmasından kaynaklanmaktadır. Bu kefarete değişik yönlerden bakabiliriz:

- A) Allah'la bağlantısı yönünden.
- B) Allah'ın sevgi, kutsallık ve adaletiyle bağlantısı yönünden.
- C) Uğruna gerçekleştirilmiş olması nedeniyle insanlarla bağlantısı.

Bu yüzden Mesih'in kefareti, insanın günahının silinmesidir. Mesih'in kurbanı, suçlunun lânetten kurtulması ve yargının kaldırılması üzerindeki etkisinin açık bir göstergesidir. Bu, Allah'ın gazabının kaldırılıp suçlunun Tanrısal barışı elde etmesinde kurban Mesih'in rolünü net olarak açıklar.

Kefaret, suçlunun Mesih'in kanı ile örtülmesidir. Böylece suçludan kısas istenmez. Çünkü kısas, kendisi için kurban edilen Mesih'e yüklenmiştir: ***"Tanrı'yı biz sevmiş değildik ama, O bizi sevdi ve Oğlu'nu günahlarımızı bağışlatan kurban olarak dünyaya gönderdi. İşte sevgi budur"*** (1. Yuhanna 4:10).

Kefaret, Allah'ın Kutsal Yasası'nı zedelemeyen Allah ile insan arasında barış yolunu açmıştır: ***"...Tanrı, insanların suçlarını saymayarak, dünyayı Mesih'te kendisiyle barıştırdı ve barıştırmaya sözünü bize emanet etti"*** (2. Korintliler 5:19).

İnsanlar, Allah'ın doğası, günahkâr yaratıklarıyla arasındaki ilişki üzerine felsefi düşüncelere girişmişler; ancak yine de tatmin edici bir sonuca ulaşmamışlardır. Ancak, dünya felsefelerinin açıklayamadığını Kutsal Kitap açıkladı. O, ***"Allah"*** diyor ***"adildir ve adaleti suçlunun kısas edilmesini ister. Bu yüzden, günah silinmeksizin barış gerçekleşmez."***

İşte bu gerçekten hareketle, günahın örtülmesi amacıyla Kurban Dönemi başladı.”

Yüce Kitap’tan öğreniyoruz ki, Allah’ın kabul edip hoşnut kaldığı Habil’in kurbanı aslında gelecek “*asıl*” kurbanı gösteriyordu (bk. Yarattılış 22:1-14).

Allah’ın, halkına Mısır’da sunmalarını emrettiği Fısıh Kuzusu da (bk. Mısırdan Çıkış 12:1-42), Tanrı Kuzusu’nun kurban edildiği Yeni Antlaşma’nın açık bir sembolü idi: “**...Çünkü Fısıh Kuzumuz olan Mesih kurban edilmiştir. Bunun için eski maya ile, kin ve kötülük mayası ile değil; içtenliğin ve dürüstlüğün mayasız ekmeği ile bayram edelim**” (1. Korintliler 5:7-8).

Kefaret Yeni Antlaşma’da, İsa’nın günahlıyı kurtarma uğruna Kutsal Yasa’nın gereklerini yerine getirmek için çarmıhta gerçekleştirdiği **kurtarmalık** ile karşımıza çıkar. Bizim yerimize acı çekip öterek, biz insanlara uygulanacak olan kısası tam anlamıyla yüklendi. O, Tanrısal adaletin hakkını vermiş, kurtulmalığa inanıp tövbe eden günahlıyı aklamıştır.

Kutsal Kitap dilinde İsa’nın kurtulmalığı “*lütuf*” sözcüğü ile anlatılır. Bu sözcük karşılıksız, hak etmeksizin verilmiş bağış anlamına gelir. Göksel Baba günahlıların yerine kurban sunmak zorunda değildi. Aynı şekilde Oğul da bedene girip kurta-

rıcılık görevini yerine getirmeye mecbur değildi. Ancak, merhametinde eşsiz, yetkin Tanrı, taşkın sevgisi nedeniyle Kutsal Yasa'nın cezasını durdurdu. Ve bedene girmiş olan Söz'ün günahkârın yerine çektiği acıları kabul etti.

Kurtarıcı Rab, ***“Ben koyunların uğruna canımı veririm”*** (Yuhanna 10:15) derken bu gerçeği duyurmuştur. Bunu yine O'nun, *“hiç kimsede, bir kimsenin dostları uğruna canını vermesinden daha büyük sevgi yoktur”* sözüyle karşılaştıracak olursak, Kutsal Gerçeğin niçin kendi makamından vazgeçerek beden aldığı, acılar çektiğini, çarmıhta günahlarımızı yüklediğini anlarız. Elçi Pavlus bu acıların gerekliliğini şöyle açıklar: ***“Doğal insan benliğinden ötürü güçsüz olan Kutsal Yasa'nın yapmadığını Tanrı yaptı. Öz Oğlu'nu, günahlı insan benzerliğinde günah için kurban olarak gönderip günahı insan benliğinde yargıladı. Öyle ki Yasa'nın gereği, doğal benliğe göre değil, Ruh'a göre yaşayan bizlerde yerine gelsin”*** (Romalılar 8:3-4). Yani günahın ücreti olarak başımıza gelecek olan sonsuz ölümü İsa bizim yerimize aldı. Böylece şu ön bildiri yerine geldi: ***“... Esenliğimiz için olan ceza O'nun üzerine indi; O'nun bereleriyle şifa bulduk”*** (Yeşaya 53:5).

Kurtulmalık, iki nedenden ötürü af ve affı izleyen bereketlerin bağışını şüpheye yer vermeyecek biçimde vurgular:

1. Bir kere Allah, Mesih'in itaatine ve acılarına karşılık olarak imanlılara bunu vaat etmiştir: ***"İşte, tek bir suç bütün insanların mahkûmiyetine yol açtığı gibi, bir doğruluk eylemi de bütün insanlara yaşam veren aklanmayı sağladı. Bir adamın (Adem) söz dinlemeziği yüzünden birçoğu günahkar kılındığı gibi, yine bir adamın (İsa Mesih) söz dinlemeziyle birçoğu doğru kılınacaktır"*** (Romalılar 5:18-19).

2. Kurtulmalık, Tanrısal adaletin gereklerini hakkıyla yerine getirmiştir. Çünkü, insanın kurtulması için Baba ile Oğul arasında bulunan öncesiz antlaşmanın temeli üzerine kurulmuştur. Akla gelebilecek her türlü şüpheyi yok etmek amacıyla Tanrısal vahiy bunu kaydetmiştir: ***"Kurbandan, sunudan hoşnut olmadın... Yakmalık sunu, günah sunusu da istemedin. O zaman şöyle dedim: "İşte geldim; Kutsal Yazı tomarında benim için yazılmıştır"*** (Mezmurlar 40:6-8). İsa, yapılan antlaşmayı uygulamak için, günahlının yerine yargıyı yüklenmek üzere beden aldı: ***"Tanrı bize olan sevgisini şununla kanıtıyor: Biz daha günahkârken Mesih bizim için öldü. Böylece, şimdi O'nun kanı ile aklandığımızı göre O'nun"***

aracılığıyla Tanrı'nın öfkesinden kurtulacağımız daha kesindir” (Romalılar 5:8-9).

1. Kurtuluş gereksinimi: Kurtulmalık yalnızca toplumsal değil, ayrı ayrı her insan için ihmal edilmez bir gereksinimdir. Çünkü insan yok olacaktır. Mesih soruyor: “...*Bir insan kendi canına karşılık ne ödeyebilir?*” (Matta 16:26). Canına karşılık ödeyebileceği hiçbir şey yoktur. Aynı şekilde, “...*kardeşini de kurtaramaz, Allah'a onun kefareti veremez*” (Mezmurlar 49:7).

Tövbeye gelince, her insan, geçmiş günahlarını ortadan kaldıramayacağını kendiliğinden hisseder. Bağış kazanmak için bir başka yol gereklidir. İşte bu yol kurtulmalıktır. Aksi takdirde, ta eski zamanlardan beri dünya dinlerinin çoğunda var olan kurbanların varlığını nasıl açıklayabiliriz? Bunun nedeni suçlunun hissettiği kurtulmalık gereksinimi değil midir?

Gerçekten de manevî doğamız, bizi kutsallığın isteğine saygı göstermeye zorlamaktadır. Her birimiz kurtulmalık aracılığı ile aklanma dışında, vicdanının geçmiş günahlardan huzura kavuşamayacağını hisseder.

2. Akıl delil: Allah Kutsal; insan ise günahlıdır. İnsanın suçu (günahı), Tanrısal kutsallığın karşısın-

dadır ve bu yüzden yargılanması gerekir. Ancak kendisinden suçu kaldırmakla yargısı silindiği takdirde affedilebilir. Çünkü, günahlı kişi tövbe ederek “doğru” olsa bile, onun bu doğruluğu geçmiş günahlarının hükmünü geçersiz kılamaz. Allah onu kurtulmalık affetse, bu kez ne Kutsal Yasa’nın değeri, ne de kutsallığın önemi kalır. Bu nedenle Kurtulmalık, suça verilen yargının kaldırılması ve buna bağlı olarak da Tanrısal sıfatların mutlak yetkinliği içinde ortaya çıkması için vazgeçilmez yol olmuştur.

3. İnsanın manevî ihtiyacına uyması: İnsanın manevî bir doğası vardır. Vicdanı ona adaletin yüceliğini ve kutsallığını bildirir. Günahını bilir de kefarecini bilmezse vicdanı rahatsız olur. Kurtulmalık aracılığı ile bağış ise insan vicdanına uyar, onun manevî ihtiyaçlarını karşılar.

4. Kutsal Yasa’nın istemine uyması: Kutsal Yasa suçlunun kisasını ister. Kısassız yasa bir şeye yaramaz. Kutsal Yasa’nın yüce istekleri göz önüne getirildiğinde kisasın zorunluluğu açıkça görülür.

Şurası açıktır ki, kefaretsiz bağış, Kutsal Yasa’nın yok edilmesi, yozlaştırılmasıdır. Bu da İsa Mesih’in öğretisine ters düşer: “*Size doğrusunu söyleyeyim, gök ve yer ortadan kalkmadan, her şey gerçekleş-*

meden, Kutsal Yasa'dan küçücük bir harf ya da bir nokta bile eksilmeyecektir” (Matta 5:18).

Burada söylenmesi gereken bir gerçek daha var. Kurtulmalısız bağış, günahın ceza hak etmediğini söylemek gibidir. Halbuki bu, Tanrısal kutsallık ve adaletin zedelenmesidir.

5. Kutsal dinde bildirilmesi: Kurtulmalığa gerek olmasaydı, Allah Kutsal sözünde ona yer vermezdi. Oysa Mesih şöyle der: *“Musa çölde yılanı nasıl yukarı kaldırıysa, İnsanoğlu'nun da yukarı kaldırılması gerekir. Öyle ki, O'na iman eden herkesin sonsuz yaşamı olsun” (Yuhanna 3:14-15).*

6. Manevî gerek: Manevî Egemen olması bakımından Allah'ın, kendi yönetim düzenine uyması, egemen olduğu bu dünyada başkaldırıya, anarşiye izin vermemesi, buyruklarını çiğneyenleri cezasız bırakmaması gerekir. İşte bundan ötürü Allah, kurtulmalık gereğini koydu. Allah bununla, günahıtan öğrendiğini, suça kızdığını gösteriyor. Ama bir yandan da Kutsal Yasa'sını onurlandırmak için suçlulara bağış kapısını açtı.

7. Birçok dinde bulunması: Bu da her insan vicdanının kurtulmalığı istediğini, yalnızca tövbe ile yetinmediğini ama, kefareti; suçuna karşılık kurban

kanını istediğini gösterir. Bütün bunlar kurtulmanın gerekliliğinin kanıtıdır.

İyi işler ve bağış

1. İyi işler (“salih ameller”) yapılması gereken zorunlu ödevler olmasına karşın geçmiş günahlarımızı karşılama hakkını bize veremez. Başka bir deyişle, geçmiş günahlarımızın affına vesile olamaz. Mesih, bu gerçeğe değinmiştir: **“Siz de böylece, size verilen buyrukların hepsini yerine getirdikten sonra, ‘Biz değersiz kullarız; sadece yapmamız gerekeni yaptık’ deyin”** (Luka 17:10). **“Kimsenin övünmemesi için iyi işlerin ödülü değildir. Çünkü biz, Tanrı’nın önceden hazırladığı iyi işleri yapmak üzere Mesih İsa’da yaratılmış olarak Tanrı’nın eseriyiz”** (Efesliler 2:9-10).

2. Elimizdeki mal ve sağlığımız Allah’a ait olunca biz bunların başında yalnızca vekil sayılırız. Sadaka verdiğimizde, ne kendimize ait bir şeyi veriyoruz, ne de mükâfata lâıyk bir iyilik yapıyoruz.

Tapınağın inşası için büyük miktarda mal sunan Davud, bu gerçeği dile getirmişti: **“Ama ben kimim, halkım nedir ki, böyle gönüllü takdimeler verebilirim? Çünkü her şey sendendir, ve senin elinden sana verdik. Ey Rab, Allahımız! Kutsal adına ev**

yapmak için sana hazırladığımız bütün bu hazine senin elindedir ve hepsi senindir” (1. Tarihler 29:14-16).

3. Biz günahlıların yaptıkları iyi işler kutsallık ve iyiliğinin sınırı olmayan Allah’a yüklediğimiz hakareti silemez. Bu nedenle O’ndan, bize bağış getirmesini bekleyemeyiz.

4. Allah’ın huzuruna çıkmak kutsallık gerektirir. Bu kutsallık olmaksızın hiç kimse Rab’bi göremez. Yalnızca iyi işler bizi kutsal yapamaz, çünkü, kutsallık Ruh’tan doğan imanlıya verilir: *“...Bir kimse sudan ve Ruh’tan doğmadıkça Tanrı’nın Egemenliğine giremez. Bedenden doğan beden, Ruh’tan doğan Ruh’tur”* (Yuhanna 3:5-6).

Dua ve bağış

Bilindiği gibi dua, Allah ile bağlantı, O’nunla söyleşi, O’nun kişiliğini düşünmedir. Günahlı kişi, Allah’tan kopuk olduğu için, duasının Allah tarafından kabul görmesi, O’ndan bir karşılık bulması imkânsızdır. Allah, Yeşaya’nın ağzından bu gerçeği dile getirmiştir: *“Fakat, kötülükleriniz sizinle Allah’ınız arasına ayrılık koydu, suçlarınız O’nun yüzünü sizden gizledi de sizi işitmiyor. Çünkü elleriniz kanla, parmaklarınız kötülükle*

kirlendi; dudaklarınız yalan söyledi, diliniz kötülük homurdanıyor” (Yeşaya 59:2-3). Davud da bu gerçeği anlamış ve peygamberlik ruhuyla, *“kalbimde, haksızlığa uyarısam, Rab beni dinlemez”* demiştir.

Oruç ve bağış

Dua ibadetin birinci, oruç ikinci kanadıdır. Dua, Rab önünde alçakgönüllüğü ve çaresizliği gösterir. Ama düşünüşünden önceki doğruluğa, paklığa insanı döndüremez. Oruç da dua gibi, günahlının Tanrısal yüceliğe karşı işlediği suçu karşılayamaz. Bu yüzden bağış vesilesi olamaz.

“...Oruç tuttuğunuz ve dövündüğünüz zaman bana mı, benim için mi oruç tuttunuz? Yiyip içtiğiniz zaman kendiniz için yiyip, kendiniz için içmiyor musunuz?” (Zekeriya 7:5-6).

Özet

İnsanın kurtuluşu **kurtulmalığa** dayanır. Kurtulmalık, teorik bir felsefeden ibaret değildir. O düşmüş, günahlı insandan bir borç olan günahın kaldırılması için gerekli fiilî bir gerçektir.

Hepimizin kabul ettiği gibi, Adem günah işlemiş, günahı tüm insanlığa bulaşmıştır. Adem tanrısal sınavda insanlığı temsil ediyordu. Bu nedenle Tanrı sevgisi, kendi benzeyişine göre yarattığı insanın günahını, yine onun temsilcisi aracılığıyla kaldırmayı planladı. Ama bu kez temsilcinin, insan soyunun kurtuluşu için Tanrısal sevgi ve gücü ifade etmesi zorunluydu. Bu ise ancak, Allah'tan olabilirdi. Bundan dolayı, Allah, insanlığa olan eşsiz sevgisinden ötürü insan soyunun gerçek anlamda temsilcisi olması için Mesih'i kanıyla, etiyle insan doğasına ortak kıldı. Mesih, elçinin de dediği gibi ikinci Adem oldu. Nasıl birinci Adem insan soyunun günaha temsilcisi olduysa, ikinci Adem de Kurtulmalık ve kefarete birincinin temsilcisi oldu.

Yalnızca insandan günahı kaldırmakla yetinmeyip aynı zamanda onu bu manevî hastalıktan kurtarması, Kurban Mesih'in özelliklerinden birisidir. Çünkü çarmıha gerilen Mesih'i her kabul edenin yaşamı yenilenir, içinde günaha karşı tikslenme duygusu oluşur. Çarmıh, günahın korkunç işini, ürkütücü cezasını görebilmesi için ruhsal körlüğümüze son vermiştir.

“Kendisi ışıktaki olduğu gibi ışıktaki yürürsek, birbirimizle ruhsal ortaklığımız olur ve O'nun Oğlu İsa Mesih'in kanı bizi her günahattan arıtır” (1. Yuhanna 1:7).

Yarışma

Değerli okuyucu,

Bu kitapçığı dikkatle okuduysan aşağıdaki sorulara kolaylıkla cevap verebilirsin. Bu soruların yarısından fazlasını doğru cevaplandırırsan, yayınlarımızdan birini hediye olarak yollarız.

1. Günahın Kuran’da kaç ismi vardır?
2. Kuran Adem ve Havva’nın günahlı olduğunu kabul ediyor mu?
3. İlk ana babamızın suçlarına ilişkin Kuran kanıtlarından birini belirt.
4. Kuran’ın şu ayetini nasıl yorumluyorsun: “Adem Rabbi’ne isyan etti ve saptı”?
5. Günahın Mesih İnancı’ndaki tanımını nedir?
6. Günah dünyaya nasıl girdi?
7. Günahın soydan soya geçtiği gerçek midir? Görüşünü nasıl kanıtlarsın?
8. Günahın insana olan etkisi nedir?
9. Günahın ücreti nedir?

10. Kuran'ın kaç ayeti kefarete deęiniyor?
11. Kefaretin İslam'daki anlamı nedir?
12. Günahların silinmesi İslam'da nasıl gerçekleşiyor?
13. Kuran'da bağış ve kefarete arasında ne gibi bir fark bulunur?
14. İslam'da bağış (af, mağfiret) vesileleri nelerdir, kaç tanedir?
15. Kefaretin Mesih İnancı'ndaki anlamı nedir?
16. Kefaret İncil'de nasıl gerçekleşti?
17. Kurtulmalığa gerek var mı? Kutsal Kitap'tan bir kanıt belirt.
18. İnsanın neden kurtuluşa ihtiyacı vardır?
19. İnsanın kurtuluşa ihtiyacına ilişkin akli, yasal (şer'i) ve manevi deliller nelerdir?
20. Bu kitapçığın içeriğini bir İncil ayetiyle özetle.

Diğer yayınlarımızdan **birini**
ücretsiz edinmek isterseniz:

The Good Way • P.O.Box 66 • 8486 Rikon • Switzerland

www.the-good-way.com